

З середини березня 2022 року УВКБ ООН та його місцеві НУО-партнери «Право на захист», НЕЕКА та «Десяте квітня» провели прикордонний моніторинг на 30 пунктах пропуску між Україною та Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією та Молдовою. Групи моніторингу кордону надають інформацію, правову допомогу, консультації з питань захисту та соціальну підтримку людям, які виїжджають з України в пошуках міжнародного захисту, або тим, хто повертається в Україну.

1. ПЕРЕМІЩЕННЯ

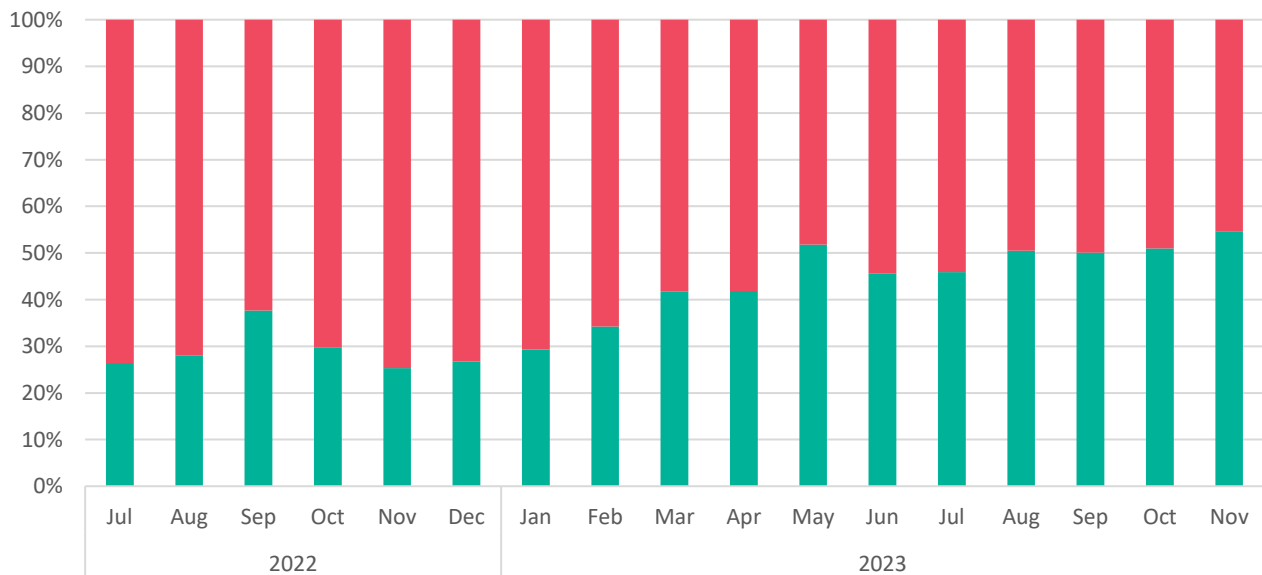
Мал 1. Джерело: Державна прикордонна служба України (ДПСУ). Примітка: графік базується на даних, доступних публічно на ресурсах ДПСУ та стосується перетинів кордону з Україною з чотирма країнами: Польща, Словаччина, Угорщина та Румунія, і не включає дані щодо Молдови.

У листопаді 2023 більше людей виїхали з України, ніж в'їхали до неї із перевищенням на виїзд у **28,000 осіб**. Це відрізняється від ситуації в жовтні, коли кількість тих, хто в'їхав, була вищою на 17 000 осіб. Відповідно до інформації від моніторів, присутніх на кордоні, під час різдвяно-новорічних свят очікується незначне збільшення кількості людей на виїзд з країни у зв'язку із відвідуванням родин.

2. МОНІТОРИНГ КОРДОНІВ

У листопаді 2023 моніторингові команди партнерів УВКБ інформували про наступне. Серед усіх опитаних людей, які виїжджали з України, 45% вказували, що виїжджають в пошуку безпеки (на відміну від першого кварталу 2023, коли таку відповідь надавали 65% опитаних серед тих, хто виїжджав). Серед інших причин, які називали інші опитувані, були відвідування родичів, ділові поїздки, звернення за медичними послугами, придбання різноманітних товарів у суміжних країнах, або прагнення продовжити навчання за кордоном.

Відсоток осіб, які виїжджають в пошуку безпеки (за місяцями)

Мал 2. Дані наведені за результатами моніторингу партнерів УВКБ ООН. Червоним позначена кількість тих, хто виїжджає з метою пошуку безпеки. Спостерігається тренд до збільшення тих, хто подорожує з іншими причинами.

З тих, хто виїжджає з метою перебувати у безпеці, 42% не мають занепокоєння щодо перебування за кордоном. Водночас інші 58% зазначають, що очікують певних складнощів під час перебування в приймаючій країні: мовний бар'єр (22%), доступ до послуг в сфері охорони здоров'я (9%), доступ до працевлаштування (9%), наявність житла (7%).

У листопаді 34% тих, хто виїжджає з метою забезпечення безпеки, поінформували, що вони виїжджають вперше. Це представляє собою зменшення, у порівнянні із середньорічним показником (41%) за 2023 рік. Цей показник також значно зменшився, у порівнянні із 2022 роком, коли в середньому протягом місяця 67% людей повідомляли, що вони виїжджали з України вперше.

Протягом звітнього періоду 48% респондентів серед тих, хто виїжджає в пошуку безпеки, не були впевнені щодо тривалості свого перебування за кордоном, а 42% підкреслювали, що залишатимуться там довше, ніж один місяць. Серед біженців, які повертаються, 51% опитаних повідомили, що планують повернутися в приймаючу країну після перебування в Україні до двох тижнів, а 15% опитаних повідомили, що повертаються остаточно.

Таб 1. Інформація стосується виключно вибірки людей, які повідомляли, що полишають Україну в пошуку безпеки

Три основні причини для повернення, озвучені біженцями, які повертаються до України, були: воз'єднання з родиною, необхідність піклуватися про родичів в Україні, а також перевірка цілісності власності (будинків/квартир). Ці причини не відрізняються від тих, що озвучувалися респондентами в жовтні.

В листопаді спостерігалось менше кейсів громадян третіх країн, яким було відмовлено у перетині кордону на виїзд з України. Люди, які стикалися з труднощами, включають громадян Російської Федерації, Біларусі, Узбекистану та Азербайджану, оскільки для в'їзду на територію Молдови чи ЄС їм потрібна віза, а прямого сполучення з країнами походження наразі немає через закриті кордони і відсутність авіасполучення. Таким чином люди опиняються в вакуумі, оскільки не можуть виїхати з України, але і законність їхнього перебування на території України також під питанням.

Наприкінці листопада сильний сніговий шторм вразив південні області України. В результаті всі міжнародні пункти пропуску з Молдовою були закриті протягом двох днів. Люди, яких снігопади застали на шляху до пунктів пропуску, були евакуйовані до найближчих укриттів працівниками Державної служби з надзвичайних ситуацій. Через пошкоджену інфраструктуру, в т.ч. лінії електропередач, Державна прикордонна служба використовували генератори для відновлення пропуску. Однак, перебої з інтернетом призводили до тривалішого часу очікування на кордоні.

3. ДОПОМОГА, ЩО НАДАЄТЬСЯ НА КОРДОНІ

В листопаді монітори партнерських організацій УВКБ ООН надали підтримку 1,051 людині, яка перетинала кордон.

Протягом місяця партнери УВКБ ООН («Право на захист», NEEKA та «Десяте квітня») здійснили 314 моніторингових візитів на міжнародні пункти пропуску з Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією та Молдовою. Під час цих візитів людям, які перетинають кордон, пропонувалися різноманітні консультаційні та інші послуги в сфері захисту. Зокрема, було надано 960 загальних консультацій,

задоволено 218 запитів на правничу допомогу, 48 осіб отримали соціальний супровід і ще 45 отримали послуги із перевезення.

Деякі зі спостережень, отриманих під час моніторингу, включають:

- Перетин кордону з дорослим, який не є батьком чи матір'ю супроводжуваної дитини. Якщо у людей немає документів, які підтверджують тимчасове опікунство над дитиною, їм рекомендується отримати такі документи для можливості в'їзду на територію сусідньої країни. У більшості випадків ці документи можна отримати в службах соціального захисту населення в найближчих населених пунктах.
- Перетин кордону чоловіками призовного віку. Більшість випадків відмов у перетині кордону виникають через відсутність документів, які підтверджують право чоловіка виїхати з України в період дії воєнного стану. У випадку розмов моніторів з такими чоловіками вони переважно відмовляються від консультацій чи порад. Не дивлячись на регулярні новини про незаконний перетин, випадки перетину кордону чоловіками призовного віку поза офіційними пунктами пропуску обмежені (5-7 випадків на тиждень в міжнародних пунктах пропуску, на яких партнери УВКБ ООН здійснюють моніторинг).
- Одним із трендів, спостережених у листопаді, є деяке збільшення кількості жінок, які подорожують зі своїми синами віком від 16 до 17 років. Вони повідомляють, що шукають можливостей здобуття вищої освіти за кордоном, щоб уникнути призову на військову службу у віці 18 років для обов'язкової військової підготовки, зауважуючи, що мобілізація на активну бойову службу передбачена тільки для осіб старших 27 років.
- Перетин кордону для осіб з інвалідністю через відсутність документів, які підтверджують інвалідність, більше не вважається проблемою. Видачу пластикових карток, що підтверджують інвалідність, відновлено відділами соціального захисту населення.

Примітка до методології

Кількість опитаних у листопаді 2023 р.: 3 100 осіб (з них 63% жінок 18-59 років, 20% чоловіків 18-59 років, 7 % жінок 60+ років, 9% чоловіків 60+ років та 2% осіб з інвалідністю).

У середині березня 2022 року УВКБ ООН розгорнуло групи моніторингу кордону через місцевих партнерів-НУО для надання інформації та допомоги людям, які перетинають кордон із країнами ЄС (Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія) та Молдовою. Ці команди надають правову допомогу, консультації щодо захисту та соціальну підтримку людям, які залишають Україну в пошуках міжнародного захисту або повертаються в країну.

Моніторингові групи на кордоні проводять індивідуальні бесіди з людьми, які виїжджають та вїжджають з України. Метою цих співбесід є збір інформації про обставини особи, причини переїзду та її потреби у захисті. Методологія моніторингу кордону зосереджена на оцінці та реагуванні на захист і гуманітарні потреби людей, які перетинають кордон між Україною та країнами ЄС і Молдовою. Групи проводять інтерв'ю, збирають дані та надають необхідну підтримку з метою посилення заходів захисту та забезпечення благополуччя тих, хто перебуває в процесі переміщення.

Результати моніторингу ґрунтуються на індивідуальних інтерв'ю з людьми, які перетинають кордон, як на вїзд, так і на виїзд з України, а також на інших спостереженнях прикордонників.

